

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Interesna skupina delodajalcev

Številka: 450-03-1/2019/63
Ljubljana, 26. 2. 2020

Predlog

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik
Državnega sveta

Interesna skupina delodajalcev je na 22. seji 26. 2. 2020 sprejela sklep, da na podlagi 68. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) vlaga:

- **Pobudo za sprejem Izjave o odgovoru Državnega zbora Republike Slovenije in mnenju Vlade Republike Slovenije glede predloga Državnega sveta za zadržanje izvrševanja Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19) v povezavi z Zahtevo za začetek postopka za oceno ustavnosti prvega odstavka 3., prvega odstavka 4., drugega odstavka 6. v povezavi s 25., 7., 21., desetega odstavka 25., prvega odstavka 29., 30., 39. in 41. člena Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19).**

* * *

Za poročevalko je bila določena državna svetnica mag. Marija Lah.

Vodja
Igor Antauer, l.r.

Priloga:
- Predlog izjave

IZJAVA

o odgovoru Državnega zbora Republike Slovenije in mnenju Vlade Republike Slovenije glede predloga Državnega sveta za zadržanje izvrševanja Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19) v povezavi z Zahtevo za začetek postopka za oceno ustavnosti prvega odstavka 3., prvega odstavka 4., drugega odstavka 6. v povezavi s 25., 7., 21., desetega odstavka 25., prvega odstavka 29., 30., 39. in 41. člena Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19)

Državni svet Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Državni svet) je vložil zahtevo za presojo ustavnosti Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19, v nadaljnjem besedilu: ZPSVIKOB) ter predlagal začasno zadržanje izvajanja zakona in prednostno obravnavanje zadeve. Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Državni zbor) je podal odgovor na predlog za začasno zadržanje, Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) pa mnenje o predlaganem zadržanju. Odgovor Državnega zbora in mnenje Vlade je Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustavno sodišče) posredovalo Državnemu svetu s pozivom, da se na tam podane trditve lahko izjavi v roku petih dni. Poziv je Državni svet prejel 21. 2. 2020.

Glavni očitki Državnega zbora in Vlade glede predlaganega zadržanja Zakona o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (Uradni list RS, št. 72/19, v nadaljnjem besedilu: ZPSVIKOB) je, da Državni svet Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Državni svet) v predlogu za začasno zadržanje zakona ni navedel konkretnih škodljivih posledic, ki bi jih povzročilo izvrševanje izpodbijanih določb, in da ni bila posebej izkazana tudi njihova težka popravljivost. Ustavno sodišče naj tako ne bi imelo ustrezne podlage, da opravi potrebno tehtanje.

Državni svet je mnenja, da je v zahtevi za presojo ustavnosti in predlogu za zadržanje podal zadostne trditve, da Ustavno sodišče lahko opravi tehtanje med škodljivimi posledicami, ki bi nastopile v primeru, da se zakon začne izvrševati, in škodljivimi posledicami, ki bi nastopile v primeru, da Ustavno sodišče izvrševanje izpodbijanih določb ali zakona v celoti zadrži. Podane trditve so po mnenju Državnega sveta ustrezno konkretizirane, vendar v luči poziva Ustavnega sodišča podaja še naslednje argumente predvsem glede posega v pravico do učinkovitega sodnega varstva ter pravico do varstva osebnih podatkov.

Vlada v svojem mnenju nasprotuje navedbam Državnega sveta glede kršitve pravice do sojenja v razumnem roku z določitvijo izključne pristojnosti Okrožnega sodišča v Mariboru in navaja, da je pričakovati, da Okrožno sodišče v Mariboru do sredine 2021 ne bo pristopilo k vsebinski obravnavi problematike, v tem času pa bo Ustavno sodišče lahko odločilo o utemeljenosti vložene zahteve za oceno ustavnosti, kar po

njeni oceni potrjuje neutemeljenost zahteve za začasno zadržanje zakona. V vmesnem času naj nekdanjim imetnikom po mnenju Vlade ne bi nastala nobena nepopravljiva škoda, zaradi katere bi bilo potrebno zakon zadržati. Državni zbor nadalje v odgovoru navaja, da Državni svet že v svoji zahtevi za začasno zadržanje priznava, da bi začasno zadržanje zakona lahko pomenilo odmik pravnega sredstva, ki bi predstavljal dejanski odvzem pravnega varstva, kar je po mnenju Državnega zbora v izrecnem nasprotju z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-295/13-260 z dne 19. 10. 2016 (v nadaljnjem besedilu: odločba št. U-I-295/13-260). Državni zbor trdi, da se je na ugotovljeno protiustavnost 350.a člena ZBan-1 odzval prav s sprejetjem ZPSVIKOB. Po njegovem mnenju je šele s sprejemom ZPSVIKOB zagotovljeno učinkovito sodno varstvo nekdanjih imetnikov, pri čemer opozarja, da je Ustavno sodišče v izreku odločbe U-I-295/13 z dne 19. 10. 2016 Državnemu zboru naložilo, naj ugotovljene protiustavnosti odpravi v šestih mesecih po objavi odločbe v Uradnem listu. Državni zbor na tem mestu opozarja, da bi zadržanje izvrševanja lahko pomenilo poseg v ustavno pravico do sodnega varstva iz 23. člena Ustave, ker nekdanjim imetnikom ne bo zagotovljeno učinkovito sodno varstvo, ki pomeni meritorno odločitev v razumnem času o varstvu njihovih pravic.

Državni svet je mnenja, da sprejet zakon (ZPSVIKOB) ne odpravlja protiustavnosti, pravico do sodnega varstva pa, ravno zaradi posameznih zakonskih rešitev, nudi zgolj navidezno. Državni svet uvodoma poudarja, da je zakonodajalec k odpravi ugotovljene neustavnosti pristopil šele po izteku roka, katerega je postavilo Ustavno sodišče. Kot je možno ugotoviti iz dokumentov zakonodajnega postopka je bil ta začel 10. 4. 2019, torej skoraj dve leti po izteku roka. Kljub temu, da je zakon bil sprejet, pa ta pravico do učinkovitega sodnega varstva zagotavlja zgolj de iure in ne de facto saj določbe zakona ustvarjajo nove potencialne neustavnosti, saj omejuje možnost uveljavljanja pavšalnega nadomestila; omejuje najvišji možen znesek izplačila pavšalnega nadomestila in odškodnine. Javna objava podatkov v virtualni podatkovni sobi je nedodelana in ne nudi ustreznega varstva na področju občutljivih osebnih podatkov.

V zvezi s trditvijo Državnega zbora, da v primeru, da ustavno sodišče ugodi zahtevi in ugotovi neustavnost ZPSVIKOB, osebe, ki so na podlagi ZPSVIKOB prejele pavšalno nadomestilo tega ne bi bile dolžne vračati, pa se zastavlja vprašanje, kakšen namen je imelo sprejetje zakona, katerega skladnost z ustavo je že od vsega začetka sporna. Tako ravnanje ne more biti v skladu z zatrjevanim namenom varstva javnih sredstev, ki naj bi bila ogrožena zaradi morebitnih tožb na Evropskem sodišču za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP) V zvezi s tem Državni svet pripominja, da je tožba na ESČP že bila vložena zaradi neizvršitve odločbe Ustavnega sodišča, in sicer gre za zadevo Pintar proti Sloveniji¹. Pri čemer velja poudariti, da bo tudi ESČP presojo ne le ali je zakon sprejet temveč tudi ali nudi ustrezno varstvo. V primeru nove obsodbe bi to (ob upoštevanju predhodnih odločitev ESČP) pomenilo višje odškodnine kot doslej in naložitev ustrezne ureditve sodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank. Če bi se trditev Državnega zbora izkazala za resnično, bi to za nekdanje imetnike kvalificiranih obveznosti bank pomenilo tudi, da bi nekateri bili obogateni na račun sredstev Banke Slovenije oz. javnih sredstev, če sledimo mnenju Državnega zbora in Vlade, da bodo izplačila pavšalnih nadomestil izvirala iz javnih sredstev. Obenem pa bi upravičenci

¹GI. [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:\[%22220530/16%22\],%22itemid%22:\[%22001-187658%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22220530/16%22],%22itemid%22:[%22001-187658%22]})

do pavšalnega nadomestila bili postavljeni v neenakopraven položaj, v nasprotju s 14. členom Ustave, saj bi nekateri prejeli pavšalno nadomestilo, katerega jim ne bi bilo treba vračati, drugi pa ga ne bi prejeli. Gre tudi za diskriminacijo, saj je bistveno enak položaj urejen neenako, saj kot navaja Državni zbor, bodo morali nekateri dokazovati nezakonitost odločitev, drugim pa to ne bo treba. Razlikovanje glede na socialni status tudi ni ustrezna podlaga za razlikovanje, saj predvideno pavšalno nadomestilo ni socialna dajatev.

Z druge strani pa so škodljive posledice, ki bodo nastopile v primeru, da se zakon izvršuje, kasneje pa Ustavno sodišče ugotovi njegovo neustavnost, mnogovrstne in številne. Po mnenju Državnega sveta je ZPSVIKOB v praksi neizvedljiv², poskus njegove uporabe pa bi povzročil številne težave in neposredno povzročil več kršitev ustavnih pravic.

Najbolj očitna škodljiva posledica v primeru, da Ustavno sodišče določb ZPSVIKOB ne zadrži je negativen vpliv na delovanje sodnega sistema, ki v zadnjih letih izkazuje veliko izboljšanje glede časa trajanja postopkov.³ Pri tem ni možno slediti trditvi nasprotnega udeleženca, da je očitek o negativnem vplivu ZPSVIKOB na sodni sistem preuranjen in neutemeljen. Nevarnost, da bo izvrševanje izpodbijanih zakonskih določb resno ogrozilo delovanje Okrožnega sodišča v Mariboru, ki je določeno kot izključno pristojno, je realna, zaradi ukrepov, ki bodo potrebni za zagotovitev vsaj minimalnih standardov sojenja v razumnem roku in učinkovite pravice do sodnega varstva, pa se bo razširila na celoten sodni sistem. Kot v svojem odgovoru opozarja nasprotni udeleženec, bi namreč bilo možno na podlagi določb Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1 in 70/19 – odl. US, v nadaljnjem besedilu ZPP) in Zakona o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17 – ZSSve in 36/19 – ZDT-1C, v nadaljnjem besedilu: ZSS) sprejeti določene ukrepe (npr. delegacija pristojnosti, premestitev sodnikov), vendar je iluzorno pričakovati, da se taki ukrepi ne bi zrcalili na celotnem sodnem sistemu: določitev drugega krajevno pristojnega sodišča bo imela za posledico, da bo to (drugo) sodišče obremenjeno z dodatnimi zadevami, v primeru premestitve sodnika z drugega sodišča na Okrožno sodišče v Mariboru pa bi se to kazalo v tem, da bi na sodišču, s katerega prihaja ta sodnik, bil sodnik manj. Pri tem velja opozoriti, da so ukrepi kot jih v odgovoru predlaga nasprotni udeleženec v veliki večini v nasprotju s temeljnim ciljem zaradi katerega je bila določena izključna pristojnost Okrožnega sodišča v Mariboru, tj. koncentracija postopkov. V kolikor bi na podlagi ZPP sodišče sprejelo ukrep kot je delegacija pristojnosti bi namreč to imelo negativen vpliv na koncentracijo postopkov(kar je bila ena od zahtev Ustavnega sodišča v odločbi U-I-295/13, gl. 125. točka obrazložitve). Ob predodelitvi sodnikov na podlagi drugega odstavka 67. člena ZSS, bi dodeljeni sodniki že obstoječe sodnike na Okrožnem

² Tako v svojem sporočilu za javnost z dne 10. 1. 2020 meni tudi Banka Slovenije, glej. URL: <https://www.bsi.si/mediji/1436/banka-slovenije-vlozila-zahtevo-za-oceno-ustavnosti-zakona-o-postopku-sodnega-varstva-imetnikov-kvalificiranih-obveznosti-bank> (13. 1. 2020).

³ Gl. objavo ob otvoritvi sodnega leta 2020 z naslovom »Pozitivni trendi v sodstvu so se nadaljevali tudi v letu 2019«, dostopno na http://www.sodisce.si/sodni_postopki/objave/2020022111215496/ ter letna poročila o poslovanju sodišč, dostopna na http://www.sodisce.si/sodna_uprava/statistika_in_letna_porocila/.

sodišču v Mariboru razbremenili, vendar ne bistveno, saj bi bila kadrovska okrepitev zgolj simbolična⁴ obenem pa bi povzročila moten delovni proces na matičnih sodiščih, torej predvidoma na Višjem sodišču v Mariboru in Okrožnih sodiščih v Celju, Ptuju in Murski Soboti. V obeh primerih to pomeni, da bi se število zadev na posameznega sodnika zvišalo, posledično pa bi se čas obravnavanja zadev podaljšal. Krog prizadetih oseb bo tako zajemal ne samo osebe, ki so vložile tožbo na podlagi ZPSVIKOB, ampak tudi stranke v drugih postopkih.

Postopki, ki bodo tekli v skladu z ZPSVIKOB, nikakor ne bodo zaključeni v razumnem roku tudi zaradi neprimernih določb, ki živijo le na papirju. Državni zbor sicer v svojem mnenju navaja, da ZPSVIKOB vsebuje številne določbe, ki zasledujejo namen zagotoviti učinkovitost sodnega varstva, ki bi lahko bila ogrožena tudi s preobremenitvijo sodišča zaradi potencialnega velikega števila vloženih tožb. Ena od tovrstnih določb naj bi bil 29. člen ZPSVIKOB, ki določa, da sodišče s sklepom združi za skupno obravnavanje vse pravde, v katerih tožniki uveljavljajo sodno varstvo po 350. členu ZBan-1 in ki se nanašajo na isto odločbo Banke Slovenije. Pri tem Državni zbor spregleda, da v tej (združeni) pravdi z vsemi pravicami lahko sodelujejo vsi tožniki, vsak ima torej možnost in pravico, da odgovori na vloge drugih; da sodeluje na naroku; da zastavlja vprašanja in predlaga dokaze. Državni zbor v zvezi z združitvijo pravnih kot prednost navaja, da v združenem postopku dejanje posameznega tožnika učinkuje tudi v korist drugih tožnikov, pri čemer spregleda dejstvo, da bodo znotraj enega združenega postopka združeni nekdanji imetniki različnih redov kvalificiranih obveznosti bank, ki so imeli različen vrstni red poplačila, kar pomeni, da dejanje enega tožnika lahko delu drugih tožnikov koristi, delu pa ne.⁵

Sodni zaostanki, ki so nastali v obdobju 1994 do 2005 in zaradi katerih je bila Slovenija v zadevi Lukenda proti Sloveniji prvič obsojena pred ESČP, so bili vse do leta 2016 sistemski problem⁶ in zagotovo veljajo kot težko popravljive posledice. V primeru, da Ustavno sodišče ne zadrži določb ZPSVIKOB, lahko ob ponovnem nastanku večjega števila sodnih zaostankov ponovno pridemo do situacije iz leta 2005. Ob vsem navedenem je namreč potrebno upoštevati tudi število zadev, ki bodo obravnavane skladno z določbami ZPSVIKOB. V tem primeru škodljive posledice, ki bi nastale zaradi začasnega zadržanja ZPSVIKOB (poseg v pravico nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank do učinkovitega sodnega varstva, ki ga ZPSVIKOB že tako ne nudi) ne pretehtajo nad škodljivimi posledicami, ki bodo nastale zaradi morebitnega nezadržanja določb ZPSVIKOB (nastanek hudih sodnih zaostankov v postopkih, ki bodo tekli v skladu z določbami ZPSVIKOB in v drugih postopkih pred gospodarskimi oddelki okrožnih sodišč). Vrhovno sodišče Republike Slovenije v dokumentu »Pričakovani časi opravljanja tipičnih procesnih dejanj in reševanja zadev na sodiščih«⁷ določa tudi pričakovane čase reševanja zadev, ki so za postopke v gospodarskih sporih (zadeve iz vpisnika »Pg«) določeni do 30

⁴ Na Višjem sodišču v Mariboru so na gospodarskem oddelku zaposleni trije sodniki, na Okrožnem sodišču v Ptuju prav tako trije sodniki, na Okrožnem sodišču v Celju osem sodnikov medtem ko podatki za Okrožno sodišče v Murski Soboti zaradi tehničnih težav na dan 25.2.2020 niso bili dosegljivi.

⁵ Različne redove je moč razbrati v Predlogu ZPSVIKOB, str. 7.

⁶ Sodni zaostanki v Sloveniji niso več sistemski problem, URL: <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/184151>

⁷ Dokument je dostopen na http://www.sodisce.si/sodna_uprava/casovni_standardi/

mesecev⁸. Glede na potek postopka, predviden z ZPSVIKOB, pa bi nekdanji imetnik, ki bi tožbo vložil v relativno kratkem času po vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe, samo na odgovor na tožbo čakal cca. 13 mesecev.

Tako na nacionalni, kot tudi na mednarodni ravni, se pravica do učinkovitega sodnega varstva povezuje s sorodnimi načeli kot so učinkovito pravno sredstvo in odločanje v razumnem roku.⁹ Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP) je v zadevi Kudła proti Poljski odločilo, da so pravna sredstva, v smislu 13. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Konvencija) učinkovita, če preprečujejo domnevno kršitev ali njeno nadaljevanje ali zagotavljajo primerno popravilo vseh že storjenih kršitev¹⁰, del pravice do sodnega varstva pa je tudi pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.¹¹ V zadevi Kudła je ESČP poudarilo, da se razumnost dolžine sodnega odločanja presoja z vidika konkretnih okoliščin primera in s pomočjo kriterijev, ki jih je sodišče razvilo skozi svojo sodno prakso, med drugim kompleksnostjo primera, ravnanjem tožnikov in ravnanjem sodišč.¹² Čeprav ni mogoče zanikati velikega števila tožnikov ali kompleksnosti postopkov, v katerih se bo presojala ustreznost ravnanja Banke Slovenije pri izbrisu podrejenih obveznosti, to ne pomeni, da pri tem ne gre za kršitev 6. člena Konvencije.¹³ V zadevi Guillemin proti Franciji¹⁴ je ESČP presojalo nerazumno dolg potek postopka razlastitve, ki je sicer trajal več kot 14 let predvsem zaradi organizacijskih težav. ESČP je sicer menilo, da je bil postopek relativno kompleksen, pri čemer so navadna sodišča presojala razlastitve, višino odškodnine in poseg v pravico do zasebne lastnine. ESČP je ugotovilo, da je Francija kršila 6. člen Konvencije.

Pri določbah ZPSVIKOB gre za še toliko bolj kompleksne zadeve, postopek po ZPSVIKOB pa je na videz poenostavljen do te mere, da v praksi ne more delovati in bi lahko privedel do daljših sodnih zaostankov. Slovenija je bila pred ESČP že večkrat obsojena zaradi sodnih zaostankov¹⁵, kar je sicer vodilo v sprejem več programov za odpravo sodnih zaostankov in precejšnje zmanjšanje števila sodnih zaostankov, med drugim z izvajanjem projekta Lukenda. Začasno zadržanje določb ZPSVIKOB bo tako sicer res (še dodatno) zamaknilo sodno varstvo nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank, vendar sodno varstvo kot ga ureja ZPSVIKOB ni učinkovito, poleg tega pa bo privedlo tudi do sodnih zaostankov v drugih primerih, ki se vodijo pred Okrožnim sodiščem v Mariboru in na drugih

⁸ Za prvostopenjska sodišča je oblikovan tristopenjski model časovnih standardov (časovni okvir A, kot najstrožji časovni okvir, ki določa najkrajše pričakovane čase reševanja zadev, časovni okvir B, kot srednji časovni okvir in časovni okvir C kot najmilejši časovni okvir, ki določa daljše pričakovane čase trajanja postopkov). Za doseganje časovnega standarda »C« se tako npr. pričakuje, da bo v roku 30 mesecev rešeni 90 % zadev. Časovni standardi sicer niso primerni za ocenjevanje časa reševanja posamezne zadeve ali dela posameznega sodnika, saj je te zaradi specifičnih okoliščin konkretnih primerov treba ocenjevati v vsakem primeru posebej, vendar pa nudijo nek osnovni okvir pričakovanega trajanja postopka.

⁹ KURS 2019, 1. knjiga, str. 201

¹⁰ Kudła v. Poljska [GC], št. 30210/96, odstavek 158, ESČP 26. 10. 2000.

¹¹ KURS 2019, 1. knjiga, str. 220.

¹² Kudła v. Poljska [GC], št. 30210/96, odstavek 124, ESČP 26. 10. 2000

¹³ Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s protokolom št. 2, ter njenih protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11 (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/94)

¹⁴ Guillemin v. Francija, št. 19632/92, odstavek 38-45, ESČP 21. 2. 1997.

¹⁵ Glej npr. Lukenda v. Slovenija, št. 23032/02, ESČP 6. 10. 2005

okrožnih sodiščih, če bi se v skladu s 67. členom ZSS v pomoč Okrožnemu sodišču v Mariboru dodeljevali sodniki drugih okrožnih sodišč.

ZPSVIKOB v 43. členu določa, da ima upravljavec podatkovne sobe od uveljavitve ZPSVIKOB tri mesece časa, da vzpostavi virtualno podatkovno sobo, pri čemer je ta rok instrukcijski, zato dejansko ni moč z gotovostjo trditi, da upravljalec podatkovne sobe omenjenega roka ne bo presegel. Nekdanji imetniki morajo tožbo vložiti v sedmih mesecih po vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe, Banka Slovenije pa ima nato šest mesecev časa za odgovor, pri čemer je ta rok podaljshljiv na devet mesecev. Opozoriti velja, da omenjene zakonske določbe, ki urejajo roke ne sledijo odločbi Ustavnega sodišča U-I-295/13 v delu, ko s strani zakonodajalca terja odpravo neenakosti med strankami (nekdanjimi imetniki kvalificiranih obveznosti bank in Banko Slovenije), saj je podaljšanje rokov namenjeno zgolj upravljalcu podatkovne sobe (Ministrstvo za finance) in Banki Slovenije, ki je z vsemi dokumenti, ki bodo objavljeni v podatkovni sobi že seznanjena, pri čemer je tudi kadrovska in informacijsko močnejša stranka v omenjenem postopku. Skladno z določbami ZPSVIKOB do vsebinske obravnave pred pristojnim sodiščem najverjetneje ne bo prišlo pred pretekom 16 do 19 mesecev, torej skoraj pet let po odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-295/13-260 in skoraj osem let po tem, ko je Banka Slovenije z odločbo izbrisala podrejene obveznosti nekdanjih imetnikov.

V zakonodajnem postopku je Sodni svet jasno izpostavil, da visoko število tožnikov lahko privede do preobremenitve pristojnega sodišča. Postavlja se vprašanje kakšno število strank je lahko vključeno v sodne postopke, da so te še vedno učinkoviti. Po mnenju Državnega sveta je številka 96.000 previsoka za zagotavljanje učinkovitega sodnega varstva. Sodišče mora ob prejemu vsake tožbe preveriti ali so izpolnjene procesne predpostavke za obravnavanje zadeve. Seveda ni pričakovati, da bi vseh 96.000 potencialnih tožnikov vložilo tožbo, saj je realno pričakovati, da bi se nekateri od njih zadovoljili z izplačilom pavšalnega nadomestila, medtem ko se nekateri sploh ne bi odločili za uveljavljanje svojih pravic. Ob predpostavki, da bi ena tretjina ali pa vsaj ena četrtnina kvalificiranih imetnikov vložila svoje zahteve in tako začela s sodnimi postopki bi se število potencialnih tožnikov gibalo med 25.000 in okoli 35.000. Tudi ob združevanju zadev, skladno z 29. členom ZPSVIKOB in da bi te združeni postopki vsebovali vsaj 30 udeležencev (v primeru, da bi tožbe bile vložene skladno s četrtem odstavkom 32. člena ZPSVIKOB) bi številka tožb še vedno dosegala 1000. Združevanje postopkov tako ne bi prineslo zasledovanega rezultata, obseg in zahtevnost združene zadeve pa bi se izrazito povečali, s čimer bi se dodatno obremenilo sodečega sodnika. Ob visoki številki potencialnih tožnikov se postavlja tudi vprašanje izločitve sodnikov, kar bi podaljšalo postopek. Na podaljševanje postopka bi zagotovo lahko vplivale tudi prekinitve zaradi nastopa okoliščin iz prvega odstavka 205. člena ZPP, saj ima prekinitev postopka učinek na vse roke, ki že tečejo.. V teh primerih k učinkovitem sodnem varstvu ne bi pripomogla niti dodatna dodelitev sodnikov. Ob vsem tem se zastavlja tudi vprašanje kvalificiranega zastopanja. Po zadnjih podatkih je v Sloveniji 1870 odvetnikov¹⁶, zato bi se pri tako velikem številu tožnikov pojavila težava glede zastopanja. S tem se slabi učinkovitost sodnega varstva, saj obstaja verjetnost, da določen del imetnikov kvalificiranih obveznosti ne bo dobil ustreznega zastopanja. Neučinkovitost

¹⁶ Intervju z predsednikom Odvetniške zbornice Slovenije o odvetnikih, zbornici, pravdanju in zakonodaji, članek dostopen na URL: <https://www.vecer.com/odvetnikov-je-v-sloveniji-prevec-dostop-do-poklica-je-prost-in-najlazji-6655584> (25.2.2020).

predvidenega postopka se kaže tudi v določbah glede odgovora na tožbo. Tožniki bodo tožbe vlagali individualno ali po več skupaj, skladno z določbami ZPSVIKOB pa bi sodišče vse prejete tožbe vročilo Banki Slovenije (kot toženi stranki) šele po izteku roka za vložitev tožbe. Banka Slovenije bo tako obenem prejela vse tožbe s pozivom, da nanje odgovori. Ob pričakovanem obsegu, taka ureditev tudi Banki Slovenije ne zagotavlja učinkovitega sodnega varstva.

Ne glede na možnost delegacije iz razlogov smotrnosti pa se pojavlja vprašanje glede učinkovanja tega instituta z vidika povezanosti z drugimi določbami ZPSVIKOB in izvrševanjem tega zakona. V zvezi s trditvijo Državnega zbora, da ima sodna veja oblasti dovolj časa za pripravo ter da je v postopku sprejemanja zakona sodelovala in da sprejema ZPSVIKOB, je treba opozoriti, da je predložen dopis Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, št. Su 333/2017 z dne 5. 4. 2019 bil sestavljen ob upoštevanju izvirnega predloga zakona, kasneje pa sta tako Vrhovno sodišče RS kot Okrožno sodišče v Mariboru jasno izrazila svoje pomisleke glede predlagane ureditve. Okrožno sodišče v Mariboru je v svojem dopisu Vrhovnemu sodišču z dne 4. 11. 2019¹⁷ opozorilo, da mu mora slednje v primeru izvrševanja ZPSVIKOB zagotoviti dodatne zaposlitve (vsaj 6 sodnikov, 18 strokovnih delavcev ter 32 drugih zaposlenih), finančna sredstva za najem dvoran, sredstva za materialne stroške, nadgradnjo informacijskega sistema, dodatne prostore ter izobraževanja. Vlada kot predlagatelj ZPSVIKOB je v predlogu zakona (str. 22) v zvezi s tem obljubila dodatno financiranje v višini 6.450.000 evrov v obdobju 2020-2022. Sredstva, ki so za Okrožno sodišče v Mariboru namenjena za leto 2020, so za 1.949.976 evrov višja od sredstev za leto 2019, saj so v letu 2019 znašala 16.509.571 evrov, za leto 2020 pa znašajo 18.459.547 evrov. Podobno visok znesek je predviden tudi za leto 2021, ko je Okrožnemu sodišču v Mariboru namenjenih 18.944.934 evrov.¹⁸ ZPSVIKOB je že v veljavi, predvidevati je mogoče, da se omenjena sredstva že porabljajo pri Okrožnem sodišču v Mariboru za navedene stroške, pri čemer je predvideno, da vsebinske obravnave zadeve ne bo do poletja 2021. Do takrat bo morale biti zaposlenih že večino novih sodnikov, strokovnih sodelavcev in drugih zaposlenih, zagotovljeni bodo morali biti tudi že zgoraj navedeni pogoji (prostori, informacijski sistem). Če bi Vrhovno sodišče nato preprosto delegiralo pristojnost na druga okrožna sodišča, se enake težave pojavijo na drugih okrožnih sodiščih, pri čemer Okrožnemu sodišču v Mariboru ostane presežek zaposlenih, presežek prostorov in izgubljene ure za izobraževanja, ki jih sodniki in strokovni sodelavci ne bi potrebovali. Državni zbor sicer pravilno predvideva, da je v skladu s 67. členom ZSS okrožni sodnik Okrožnega sodišča v Mariboru lahko dodeljen na drugo okrožno sodišče, vendar ta možnost ne obstaja za strokovne sodelavce in druge zaposlene. Sredstva, ki so bila namenjena Okrožnemu sodišču v Mariboru za pripravo in izvedbo postopka po ZPSVIKOB, so tako izgubljena. Morebitna delegacija pristojnosti je vprašljiva tudi z vidika velikega števila strank, ki bodo sodelovale v postopku, saj verjetno ne bodo vse enotno želele bodisi pristojnosti enega ali drugega okrožnega sodišča. Delegacija pristojnosti bi tudi de facto razdružila postopke.

Ne drži trditev nasprotnega udeleženca, da objavljeni podatki nekdanjim imetnikom kvalificiranih obveznosti bank nudijo zadosti opore za informirano odločitev o tem ali naj vložijo zahtevo za pavšalno nadomestilo ali pa naj se odločijo za sodno pot. Kot je možno ugotoviti z vpogledom v objavljene listine (prilagamo primer) je večji del

¹⁷ Dopis Okrožnega sodišča v Mariboru Vrhovnemu Sodišču Republike Slovenije z dne 4. 11. 2020.

¹⁸ Glej posebni del sprejetih proračunov Republike Slovenije za 2019, 2020 in 2021.

dokumenta prekrit in zato nečitljiv. Tako ni možno ugotoviti niti vsebine večjega dela dokumenta niti preveriti ali prekriti podatki res predstavljajo take podatke, da bi jih bilo potrebno prekriti zaradi varovanja osebnih podatkov ali podatkov, ki so poslovna skrivnost. Ob tem opozarjamo na trditev nasprotnega udeleženca v prvem odstavku na strani 5, cit. »Virtualna podatkovna soba se ne bo vzpostavila pred 19. 3. 2020, prekluzivni rok sedmih mesecev za vložitev tožbe pa teče od objave obvestila o vzpostavitvi virtualne podatkovne sobe v Uradnem listu Republike Slovenije.«. Glede na navedeno je očitno, da bo rok za vložitev zahteve za plačilo pavšalnega nadomestila potekel pred vzpostavitvijo virtualne podatkovne sobe¹⁹ – na spletnih straneh Banke Slovenije je celo navedeno, da je zahtevek za plačilo pavšalnega nadomestila možno vložiti najkasneje do 16. 3. 2020²⁰, kar je pred vzpostavitvijo virtualne podatkovne sobe v kateri bodo predvidoma dostopni vsi podatki, ki so v trenutno objavljenih dokumentih prekriti.

Glede trditve, da osebe, ki imajo opravljen pravniški državni izpit, pooblašteni revizorji, preizkušeni notranji revizorji, pooblašteni ocenjevalci vrednosti, preizkušeni računovodje ali preizkušeni poslovni finančniki v seznamih iz 21. člena ZPSVIKOB ne nastopajo kot posamezniki – fizične osebe – zato naj ne bi uživali varstva po 38. členu Ustave. Ob tem Državni zbor spregleda, da niso vse osebe, ki so opravile pravniški državni izpit tudi odvetniki, prav tako niso vse osebe, ki so v evidencah iz 21. člena ZPSVIKOB zasebniki ali osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost. Mnogi od njih so namreč zaposleni v gospodarskih družbah ali v javnem sektorju. Npr. iz registra Slovenskega inštituta za revizijo (v nadaljnjem besedilu: SIR) o osebah, ki lahko uporabljajo naziv preizkušeni notranji revizor²¹ izhaja, da je 259 oseb vpisanih v register. Od teh jih je 104 aktivnih, kar pomeni, da jih 155 ni aktivnih, a tudi oni se bodo znašli na seznamu, ki ga mora SIR skladno s četrtem odstavkom 21. člena ZPSVIKOB posredovati upravljavcu podatkovne sobe. Dodatno je opozoriti, da iz registra izhaja, da je večina teh oseb zaposlenih (v registru gl. rubrika »Podrobnosti«).

V zvezi s trditvami, da evidence iz 21. člena ZPSVIKOB ne bodo združene je opozoriti, da to ni razvidno iz zakonske določbe, prav tako pa to ni urejeno v ustreznem podzakonskem aktu²². O tem, kako realno je tveganje, da bi do posega v elektronske baze podatkov prišlo, govori tudi svež primer na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, kjer so ugotovili, da so do elektronske pošte ministrice, ki opravlja tekoče posle, lahko dostopale številne nepooblašcene osebe²³. Zato je z zbranimi podatki potrebno ravnati posebej skrbno in konservativno, za ustavno

¹⁹ Skladno s tretjim odstavkom 5. člena ZPSVIKOB je zahtevek potrebno vložiti v treh mesecih od dneva uveljavitve ZPSVIKOB, torej do 19. 3. 2020.

²⁰ Izpis spletne strani v prilogi, gl. tudi <https://www.bsi.si/mediji/1448/zahtevek-za-izplacilo-pavsalnega-nadomestila-na-podlagi-zpsvikob>.

²¹ Register je javno dostopen na <https://sis.si-revizija.si/public/registry/licensalista/n>.

²² Do dne 24. 2. 2020 sta na podlagi ZPSVIKOB bila sprejeta samo Pravilnik o izdaji potrdila na podlagi ustreznih kvalifikacij in znanjih, potrebnih za strokovno presojo dokumentov v virtualni podatkovni sobi (Upravni list RS, št. 9/20) in Sklep o obrazcih za vložitev vloge za dostop do virtualne podatkovne sobe (Uradni list RS, št. 8/20), in noben od navedenih ne ureja vprašanja ali se evidenc iz 21. člena ZPSVIKOB povezujejo ali ne. Že zbiranje teh podatkov na enem mestu, pa pomeni neko obliko povezovanja.

²³ Gl. <https://www.slovenskenovice.si/kronika/doma/clanek/do-elektronske-poste-ministrice-za-delo-dostopale-nepooblascene-osebe-281480>; <https://www.rtvsllo.si/slovenija/so-do-elektronske-poste-ksenije-klampfer-dostopali-nepooblasцени/515137>; <https://www.24ur.com/novice/slovenija/vdor-v-elektronsko-posto-ministrice-klampferjeve-malomarnost-ali-namerna-napaka.html>.

dopustnost zbiranja in obravnavanja varovanih osebnih podatkov pa ni dovolj samo, da je ta možnost določena v zakonu, ampak mora biti izpolnjen tudi materialni (vsebinski) pogoj, in sicer, da sta zbiranje in obdelava podatkov potrebna zaradi dopustnega namena.²⁴ Eden od temeljnih principov²⁵ varstva osebnih podatkov je zahteva, da se podatki obdelujejo le za določene, izrecne in zakonite namene in da se prepreči njihova nadaljnja obdelava, ki ni skladna z nameni zbiranja. Načelo omejitve namena zahteva, da se podatke ne zlorablja za druge namene, ki niso združljivi s prvotnim namenom zbiranja. Zbira se le tiste podatke, ki so ustrezni, relevantni in omejeni za namen zbiranja, načelo najmanjšega obsega podatkov pa zahteva, da že pri zbiranju upravljavec poskusi zbrati le tiste podatke, ki jih potrebuje za doseg namena.

Ko gre za pravico do sojenja v razumnem roku je treba tehtati med odložitvijo izvrševanja in s tem podaljšanjem roka do končne vsebinske odločitve, kar pomeni zamik začetka sodnih postopkov, in na drugi strani z uveljavitvijo neustavnega zakona, ki dodatno krši omenjeno pravico, ker jo zagotavlja samo de iure, obenem pa omogoča neutemeljeno porabo sredstev, ki jih ni mogoče povrniti za delovanje Okrožnega sodišča v Mariboru. V primeru kršitev varstva osebnih podatkov je treba opozoriti, da pri tem nastanejo težko popravljive posledice, ki ne samo, da jih je težko popraviti, temveč jih sploh ni mogoče. Plačilo pavšalne odškodnine pa bi povzročilo takojšnjo neenakost med nekdanjimi imetniki kvalificiranih obveznosti bank, pri čemer bodo nekateri obogateni, drugi pa te pravice ne bodo imeli in bodo morali v večletnem in neučinkovitem sodnem postopku dokazovati nezakonitost izrečenih izrednih ukrepov. Na tem mestu je dodatno treba opozoriti, da so škodljive posledice za sodstvo takojšnje, saj se je proces reorganizacije že moral začeti in v tej luči negativni učinki ne bodo nastali šele čez nekaj let temveč že nastajajo, sčasoma pa bodo še eskalirali in povzročili domino efekt. Sistematika ZPSVIKOB je taka, da kot celota predstavlja, ne samo neizvedljivo sodno rešitev ampak tudi protiustavno ureditev, ker kombinacija določb povzroča nove protiustavnosti. Zato Državni svet Ustavnemu sodišču ponovno predlaga, da izvrševanje določb ZPSVIKOB zadrži do vsebinske odločitve v zadevi št. U-I-17/20.

Priloge:

- primer javno objavljenega dokumenta na spletni strani Banke Slovenije – ponudba za opravo cenitve
- dopis Okrožnega sodišča v Mariboru z dne 4. 11. 2019
- dopis Vrhovnega sodišča Republike Slovenije z dne 30. 9. 2019
- izpis s spletne strani Banke Slovenije URL:
<https://www.bsi.si/mediji/1448/zahtevek-za-izplacilo-pavsalnega-nadomestila-na-podlagi-zpsvikob>

²⁴ Zato npr. podatek, ki je bil pridobljen v zvezi z enim namenom, ne more biti na isti pravni podlagi uporabljen za drug namen.

²⁵ Več o temeljnih principih varstva osebnih podatkov po General Data Protection Regulation (GDPR) gl. tudi <https://upravljavec.si/kako-uporabljate-te-podatke/>.